

Orta Çağ Avrupası'nda Bir Kimlik İnşası: Germen Asıllı Otto Hanedanlığı'nın Bizans Üzerinden Romalılaştırma Çabaları

İlker Ertaş*

* Arş. Gör. | Res. Asst.

Erzurum Teknik Üniversitesi,
Edebiyat Fakültesi, Tarih
Bölümü | Erzurum Technical
University, Faculty of
Letters, Department of
History

ilker.ertas@erzurum.edu.tr
Erzurum / TÜRKİYE

Gönderim / Received:
17.08.2023

Kabul / Accepted:
08.06.2024

Alan Editörü / Field
Editor:

Hasan Ali Polat

Öz

Bu çalışma Germen asıllı bir Sakson krallığı olan Otto Hanedanlığı'nın Orta Çağ Avrupası'nda Bizans İmparatorluğu ile kurdukları evlilik ittifakı ekseninde elde etmeye çalıştıkları Romalılık kimliğine odaklanmaktadır. Zira elde edilen veriler Otto Hanedanlığı hükümdarlarının Romalılaştırma sürecinde önceliklerinin dini açıdan siyasi ve toplumsal otoritelerini meşrulaştırmak ardından Romalı kimliği ile siyasi liderliklerini sağlamlaştırarak, imparatorluklarını genişletme hedefinde olduklarını göstermiştir. Kendilerini bu amaca adadıkları andan itibaren buldukları her fırsatı değerlendirme gayretinde olan Otto Hanedanlığı, Bizans ile sürekli temas halinde olmuşlardır. Özellikle Bizans İmparatorları VII. Konstantinos ve II. Nikephoros Phokas döneminde bir türlü nihayete erdirilemeyen akrabalık girişiminin, İmparator I. Ioannes Tzimiskes döneminde başarıyla sonuçlandırılmasıyla Romalılaştırma hedeflerine bir adım daha yaklaşmışlardır. Bizans ile Theofano üzerinden kurulan akrabalık Otto Hanedanlığı'na, Batı Roma topraklarında siyasi meşruiyet açısından önemli katkılar sağlamıştır. Diplomasi yoluyla gerçekleştirilen bu evlilik sonrası Bizans imgeleri Otto Hanedanlığı'nın yönetim anlayışlarında ve sanatsal faaliyetlerinde daha fazla ön plana çıkmaya başlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Akrabalık, Romalı kimliği, Bizans, Otto Hanedanlığı, Theofano.

Constructing an Identity in Medieval Europe: The Germanic Otto Dynasty's Attempts at Romanisation through Byzantium

Abstract

This study examines the efforts of the Otto Dynasty, a Saxon kingdom of Germanic origin, to establish a Roman identity in medieval Europe through their marriage alliance with the Byzantine Empire. The data obtained indicates that the rulers of the Otto Dynasty prioritised the Romanisation process by seeking to legitimise their political and social authority from a religious perspective. This was followed by an expansion of their empire through the consolidation of their political leadership with the Roman identity. The Otto Dynasty, who sought to exploit every opportunity they encountered from the moment they dedicated themselves to this pursuit, maintained a constant dialogue with the Byzantines. In particular, during the reigns of Byzantine Emperors Constantine VII and Nikephoros Phokas II, the attempt at establishing a kinship that could not be finalised was successfully concluded during the reign of Emperor Ioannes Tzimiskes I, thus bringing them one step closer to their goal of

Romanisation. The kinship established with Byzantium through Theofano contributed significantly to the Otto Dynasty in terms of political legitimacy in the Western Roman lands. Following this diplomatic marriage, Byzantine images became more prominent in the Otto Dynasty's administrative approaches and artistic activities.

Keywords: Kinship, Roman identity, Byzantium, Otto Dynasty, Theofano.

GİRİŞ

I. Otto'nun (912-973), 936 yılında Doğu Francia kralı olarak başa geçmesiyle, Otto Hanedanı'nın komşu devletlerle olan ilişkilerinde de yeni bir dönem başlamıştır. I. Otto'nun elçisi Cremonalı Liudprand'ın (920-972) ifadesiyle “öldürmeye aç [...] savaş heveslisi” (Liudprand, 1877, s. 29) olan Macarların, 955 yılındaki Lechefeld Savaşı ile yenilgiye uğratılmaları ise Otto prestijinin sınırlar aşmasını sağlamıştır (Davis, 2022, s. 232). Nitekim uzun yıllardır Avrupa'ya korku salmış; bütün kiliselerde gazaplarına karşılık “*A sagittis Hungarorum, libera nos, Domine! /Ey Tanrım, bizi Macar oklarından koru!*” (Béla, 1901, s. 3) şeklinde dualar edilen Macarları ve Macar kroniklerinin “*Tanrı'nın laneti ve kırbağı*” olarak bahsettiği Bulcsú'yu mağlup ederek “*Büyük*” unvanı alan I. Otto, giriştiği başarılı mücadeleler sonrası çağdaş devletlerin dikkatini çekmeyi başarmıştır. (Lendvai, 2003, s. 27,28).

Kendilerine olan ilginin giderek artmasıyla Otto Hanedanlığı, Orta Çağ siyasi dünyasının konjonktürel yapısı içerisinde bir yer arayışına girişmişler ve bu arayış ise onları, öteden beri iddiasında buldukları Romalılık fikrine doğru itmiştir. Bu fikir bir yandan gerçekleştirecekleri siyasi hamlelerin yönünü tayin ederken; öte yandan hanedanlıklarına kutsallık kazandırmak için edinecekleri yeni yol haritasının da nasıl olacağını belirlemiştir. Hanedanlığa kutsallık kazandırmak için çizilen rota esasında başta dönem kaynakları olmak üzere gerçekleştirilen dini propagandalarla az çok şekillenmiştir. Buna göre Hrotsvitha (935-1002), Widukind (925-973) ve Liudprand gibi dönem tanıkları başta olmak üzere Otto Hanedanlığı'nın destekçileri onları Tanrı'nın seçilmişleri olarak tarif etmeye başlamışlardır. (Hrotsvitha, 1902, s. 211; Widukindi, 1904, s. 55). I. Otto ise kendilerine yapılan bu yakıştırmaya göre hareket etmeye ve meşruiyetini dini açıdan resmileştirmenin yollarını arayama başlamıştır. I. Otto aradığı fırsatı Papa XII. Ioannes'in (930/7-964) içine düştüğü zor durumda kendisinden yardım talep etmesiyle bulmuş; bu yardım karşılığında 962 yılında papa elinden giydiği “*Kutsal Roma İmparatoru*” tacıyla da Roma topraklarında meşruiyetini dini açıdan resmileştirmeyi başarmıştır (Logan, 2002, s. 101). Artık Roma Kilisesi üzerinde söz hakkı elde eden I. Otto için geriye kendisinin ve hanedanlığının meşruiyetini yasal olarak tanıtmaya gereken Bizans kalmıştır. Bu doğrultudaki siyasi hamleler için de çizilen rota belirlenmiştir: Askeri alandaki başarılar, siyaseten de aktif bir şekilde kullanmak ve Bizans'ın kendilerini resmen kabullenmesi için gerekli adımlar atmak. Esasında Bizans İmparatoru VII. Konstantinos (905-959) döneminde kurulması muhtemel bir akrabalık girişimiyle Otto Hanedanlığı'nın, Bizans cenahında siyaseten varlıkları bir nevi tescillenmiştir. Fakat bu akrabalık girişiminin olumsuz sonuçlanması, Otto Hanedanlığı'na siyasi açıdan istenileni vermemiştir. (Diehl, 1927, s. 207; Wangerin, 2014, 720, 721).

VII. Konstantinos'un isteği doğrultusunda kurulacak olan Bizans-Otto Hanedanlığı ilişkilerinin sekteye uğraması sonrası I. Otto bu işten vazgeçmemiş; sonraki süreçte kendi çıkarları doğrultusunda arayışını sürdürmeye devam etmiştir. Bu minvalde Bizans İmparatorları II. Nikephoros Phokas (912-969) ve I. Ioannes Tzimiskes (924-976) dönemlerinde adımlar atan I. Otto, İmparator I. Ioannes Tzimiskes döneminde oğlu II. Otto'yu (955-983), Bizanslı Theofano ile evlendirmeyi başarmıştır (Hassall, 1908, 112; Davis, 2022, s. 239; Kaldellis, 2024, s.569).

Theofano (960-991), 972 yılında I. Otto tarafından oğlu II. Otto ile evlendirilen Bizanslı bir kadın olup önemli bir tarihî figür olarak karşımıza çıkmaktadır. Gembloux'lu Sigebert *Vita Deoderici Episcopi Mettensis (Metz Piskoposu Deoderic'in Hayatı)* adlı eserinde Metz Piskoposu I. Deoderic'i den naklen verdiği bilgide I. Otto'nun 14 Nisan 972'de oğlunu önce Konstantinopolis imparatorunun kızıyla nişanladığını, ardından Roma'da muhteşem bir düğünle evlendirdiğini söylemektedir (Gemblacensi, 1841, s. 470). Buna karşılık Thietmar ve onu referans alan araştırmacıların çoğu onun Bizans İmparatoru I. Ioannes Tzimiskes'in yeğeni olduğunu kabul etmektedirler (Thietmar, 1935, s. 57; Bethmann, 1844, s. 351; Moltmann, 1878, s. 12, 20; Schramm, 1968, s. 243).

Bu araştırmacılar sadece K. Uhlirz tıpkı Metz Psikoposu I. Deoderici gibi Theofano'nun Konstantinopolis imparatorunun kızı olduğunu savunur (Uhlirz, 1895, s. 467-477). Bu konudaki kanaatimiz, Theofano'nun, I. Ioannes Tzimiskes'in yeğeni olduğu görüşüne daha yakındır. Esasında Bizans soylusu mu yoksa sıradan bir isim mi olduğu soruları bu konuya yönelik yapılan çalışmalarda sürekli gündeme gelse de Theofano'nun Otto ülkesine geldikten sonra birçok şeyi değiştirdiği mutlak bir gerçektir. Bu değişikliklerin başında da Bizans imgeleri gelmektedir. Zira Theofano'nun, II. Otto ile evlenmesiyle uzun süredir Otto Hanedanlığı'nın zihinini meşgul eden Bizans imgeleri çok daha farklı bir yöne evrilmiş ve Bizans sanatında görmeye alışık olduğumuz birçok nesne başta Otto Hanedanlığı olmak üzere Batı Avrupa topraklarının farklı bölgelerine de taşınmıştır.

Bu çalışmada Otto Hanedanlığı'nın, Bizans ile ilişkileri tarihî bir perspektifle incelenerek, Romalılık fikrinin Otto Hanedanlığı'nda nasıl şekillendiği ve hangi dönemlerde daha fazla vurgulandığı açıklanmaya çalışılacaktır. Diplomatik ilişkilerin yanı sıra kurulan akrabalık bağları üzerinden Romalılık fikrinin nasıl bir strateji olarak kullanıldığı ve bu fikrin Otto Hanedanlığı'nın ideolojik dönüşümlerine ne gibi etkileri olduğu tarihi vesikalara yansıyan yönleriyle ele alınacaktır.

Bizans İmparatoru II. Nikephoros Phokas Dönemi Bizans-Otto Hanedanlığı İlişkileri (963-969)

Bizans İmparatorluğu ile Otto Hanedanlığı arasındaki ilişkilerin ciddi adımları her ne kadar I. Otto ile İmparator II. Nikephoros Phokas döneminde atılmışsa da esasında ilk yakınlaşma Bizans İmparatoru VII. Konstantinos döneminde olmuştur (Liudprand, 1877, s. 110). I. Otto'nun, Batı Roma toprakları üzerindeki faaliyetlerinden oldukça etkilenen VII. Konstantinos, Otto Hanedanlığı ile ittifak kurma yoluna gitmiş ve bu amacını gerçekleştirmek için de oğlu II. Romanos'u (939-963), I. Otto'nun yeğeni ile evlendirmek istemiştir. Fakat II. Romanos'un, I. Otto'nun yeğenini değil de Craterus isminde Grek asıllı meyhaneci bir babanın kızı olan Anastaso'yu (Theofano 941-976) tercih etmesi Otto Hanedanlığı ile gerçekleşmesi muhtemel ittifakı başarısız kılmıştır. (Kaldellis, 2024, s.564; Garland, 2002, 126). İmparator VII. Konstantinos'un, bu tercihten pek de hoşnut olmayan I. Otto, VII. Konstantinos'un ardından beş yıl süreyle Bizans tahtında bulunan İmparator II. Romanos'a soğuk davranmış; II. Romanos'tan sonra Bizans imparatoru olan II. Nikephoros Phokas dönemi ve sonrasında ise daha yakın ilişkiler kurmanın yollarını aramaya devam etmiştir (Shepard, 2008, s. 545,546; Herrin, 2020, s. 244,245; Kaldellis, 2024, s.567).

Bizans İmparatoru II. Romanos'un ölümü sonrası eşi Anastaso, iktidarı çocukları II. Basileios (958-1025) ve VII. Konstantinos (960-1028) adına devralmış; ardından adı kocasını öldürttüğüne dair şaibelere karışınca II. Nikephoros Phokas ile bir anlaşma yaparak onun, yeni Bizans imparatoru olmasını sağlamıştır (Leo, 2005, s. 83, 100). 16 Ağustos 963 tarihinde Ayasofya'da imparatorluk tacını giyen II. Nikephoros Phokas ardından Anastaso ile evlenerek II. Basileios ve VIII. Konstantinos'un üvey babaları sıfatıyla Bizans tahtına oturmuştur (Leo, 2005, s. 98; Kaldellis, 2024, 565). II. Nikephoros Phokas'ın Bizans imparatoru olması sonrası Bizans yönünü Batı Roma topraklarına çevirmeye ve bu topraklar üzerinde hakimiyet elde etmek için adımlar atmaya başlamıştır. Bu sırada Batı Roma toprakları üzerinde egemenlik kurmuş ve 955 Lechefeld Savaşı'nda Macarları yenilgiye uğratarak, 962'de Papa XII. Ioannes'in elinden Kutsal Roma imparatoru sıfatıyla taç giymiş olan Otto Hanedanlığı'nın hükümdarı I. Otto bulunmaktaydı (Bachrach, 2012, s. 63,64).

Bizans ile Otto Hanedanlığı'nın arası I. Otto'nun Bizans egemenliği altında bulunan Apulia (Puglia) bölgesine gerçekleştirdiği saldırı nedeniyle çok iyi değildi. I. Otto, 967/68 yıllarında Bizans ile akrabalık kurarak aralarındaki düşmanlığı bitirmek maksatlı oğlu II. Otto'yu, sabık İmparator II. Romanos'un kızı ile evlendirmek istemiş ve bunun için de Cremona psikoposu Liudprand öncülüğünde

bir elçilik heyetini Konstantinopolis'e göndermiştir I. Otto'nun arzu ettiği ittifakı gerçekleştirmek üzere yola çıkan Liudprand bu vesileyle Bizans sarayına gitmiştir (Shepard, 2003, s.3; Kaldellis, 2024, s.567).

962 yılında resmen Roma imparatoru olarak taç giyen ve babası I. Heinrich'in sağlam temeller üzerine inşa ettiği bir krallığı devralan I. Otto'nun amacı büyük devletlerle akrabalıklar kurarak gücünü daha da artırmaktı. Zira I. Heinrich, Harz dağlarındaki Mamleben Sarayı'nun doğu ucuna Almanları yerleştirerek Dan, Slav ve Macar akınlarına karşı sağlam kasabalar kurmuş; günümüz Almanya sınırları içerisinde yer alan Quedlinburg, Meissen (Meißen) ve Merseburg gibi şehirlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Fakat I. Otto'ya göre artık ülke sınırları genişlemeliydi. Bu düşünceyle işe koyulan I. Otto, bunun ancak büyük devletlerle kurulacak olan akrabalık bağları üzerinden mümkün olacağı kanaatine varmıştır (Davies, 2011, s. 346; Eco, 2012, s.250). Fakat hem Bizans'ın hem de Otto Hanedanlığı'nın, Roma'nın mirasına sahip çıkma iddiaları her iki devletin İtalya'nın güneyinde sürekli olarak birbirleriyle olan mücadelelerinde yeni bir rekabet ortaya çıkarmıştır. Bu rekabette elinin, Bizans'a nazaran daha güçlü olduğunu düşünen I. Otto, ele geçiremediği bazı İtalya toprakları için Bizans ile müzakereler yapmak ve konuyu barışçıl yolla çözmek maksadıyla Konstantinopolis'e bir elçilik heyeti göndermiştir. Elçilik heyeti Bizans topraklarına, İtalya'nın güney bölgesinde arazisi bulunan Bizans soylusu bir kız ile I. Otto'nun oğlu arasında evlilik kurulması teklifiyle gelmiştir (Thietmar, 1935, s. 54; Wangerin, 2014, s. 720, 721).

Liudprand öncülüğündeki elçilik heyeti 4 Haziran günü Bizans askerleriyle korunaklı ve imparatorun sarayından oldukça uzak bir yerde konaklayacakları Konstantinopolis'e varmışlardır. 6 Haziran, Pentekost/Hamsin Yortusundan önceki cumartesi günü İmparator II. Nikephoros Phokas'ın kardeşi ve aynı zamanda saray mareşali olan Leo'nun (915/20-971) huzuruna çıkmışlardır. Leo'nun huzurunda I. Otto'nun imparatorluk unvanı üzerine bir tartışmaya giren Liudprand, I. Otto'dan bahsedilirken kendi dillerinde imparator anlamına gelen "*basileios*" olarak değil de aşağılayıcı bir şekilde kral anlamına gelen "*rex*" unvanını kullandıklarını fark etmiştir. Bunun üzerine Liudprand ve beraberindekiler bu kelimelerinin anlamları üzerine orada bulunanlarla tartışma içerisine girmiş ve bundan dolayı Bizans topraklarına barış yanlısı olarak değil kavga çıkarmak için geldiklerine dair bir ithamla karşılaşmışlardır (Liudprand, 1877, s.137). Esasında Otto Hanedanlığı'nın kullandığı ünvanların, Bizans cenahında tartışılıyor olması Otto Hanedanlığı'nın, Bizans tarafında kabul gören bir yönetim anlayışına sahip olmadıklarının bir göstergesidir. Yine de bu durum Otto Hanedanlığı başta Batı Roma toprakları üzerinde kurmaya çalıştıkları hakimiyet başta olmak üzere kullandıkları imparatorluk ünvanlarıyla da kendilerini Bizans'a denk görmeye çalıştıklarının açık bir göstergesidir. Öte yandan Liudprand ve elçilik heyetinin Bizans topraklarında bahsedildiği gibi kullanılan ünvana dair tartışmaya girilmesinin nedeni II. Nikephoros Phokas'ın, I. Otto'ya olan kızgınlığından kaynaklanmaktadır. Nitekim I. Otto Roma'yı işgal ederek İtalya Kralı olan Berengar ve oğlu Adalbert'i egemenliği altına almıştır. Ardından II. Nikephoros'u bizzat ayağına getirtmek için Bizans hakimiyetindeki Apulia bölgesini işgal ederek önemli bir kısmını da ele geçirmiştir (Liudprand, 1877, s. 139, 140).

7 Haziran'da Nikephoros'un huzuruna çıkan elçi Liudprand, II. Nikephoros Phokas'tan kendilerinin Romalı değil Lombard olduklarına, I. Otto'nun Roma'yı haksız yere işgal ettiğine, İtalya Kralı olan II. Berengar (900-966) ve oğlu Adalbert'in (932/36-971/75) krallıklarını haksız yere ele geçirdiğine, Roma halkına kötü davrandığına ve Bizans'a ait şehirleri yakıp yıkarak kendisine boyun eğdirmeye çalıştığına dair sözler işitmiştir (Liudprand, 1877, s. 138). Bakıldığında özellikle imparator olarak taç giyen I. Otto'nun, Berengar ile Papalık Devleti arasındaki çatışmalardan Papa XII. Ioannes'i kurtarmış olması ardından Papalık Devleti'nin sakinlerini kendisine bağlılık içerisinde olmaya zorlaması ve Berengar'ı bozguna uğratarak topraklarına hâkim olması II. Nikephoros Phokas'ın bu söylemlerinde haksız olmadığını göstermektedir. Üstelik elde ettikleri başarılar Batı Roma topraklarına

tek başlarına hâkim olma yetkisi vermediği gibi krallarına da imparator unvanını kullanma tasarrufu sağlamıyordu. Bu açıkça Roma İmparatorluğu'nun doğudaki bakiyesi Bizans'a meydan okumaktı (Davis, 2022, s. 238). İşittiği sözler karşısında sessiz kalmadığını söyleyen Liudprand da II. Nikephoros Phokas'a, I. Otto'nun Roma'yı haksız yere işgal etmediğini tam aksine ahlaksız yöneticilerden kurtardığını, kendisinden önce Bizans tahtında bulunan VII. Konstantinos ve II. Romanos'a aşağılayıcı ifadelerle mektup gönderen ve kiliseleri yağmalayan Adalbert'i de cezasız bırakmadığını ifade etmiştir. II. Nikephoros Phokas'a hitaben sözlerine kutsal kilisenin şerefine I. Otto tarafından kurtarıldığı şeklinde devam ettiğini dile getiren Liudprand, bu konuda II. Nikephoros Phokas'un ihmalkâr, I. Otto'nun ise çözüm arayışında olduğunu ve bu amaçla Roma'ya gelerek inançsızları kovup, kutsal havarilerin onurlarını koruduğunu söylemiştir (Liudprand, 1877, s. 138,139). II. Nikephoros Phokas'un, özellikle "*Siz Romalı değil Lombardsınız*" söylemine karşılık ise Liudprand içinden Romalı olmanın öyle gurur verici bir şey olmadığı, ülkelerinde Romalı iddiasında bulunanlara hiç iyi gözle bakmadıkları ve Romalı kelimesinin her türden kötü işleri içinde barındırdığı şeklinde bir cevap vermeyi düşündüğünü ifade etmektedir (Liudprand, 1877, s. 142).

II. Nikephoros Phokas'ın söylediklerinden anladığımız kadarıyla Bizans, Batı Roma toprakları üzerinden yaşananlardan habersiz değildir. Batı Roma topraklarında ortaya çıkan olaylar nedeniyle imparatorluğunun çıkarlarının ciddi manada zarar gördüğünü düşündüğünden Bizans'ın, vassalları ile ittifak içerisinde olan I. Otto'ya karşı kızgınlığını onun Konstantinopolis'e gelen elçilik heyetinden gizlememiştir. Öte yandan I. Otto'nun "*Büyük*" ya da "*imperator Romanorum*" (Roma İmparatoru) olarak anılması Bizans tarafından kabul görmemiştir. Bu durumu Bizans İmparatoru II. Nikephoros Phokas'a elçi olarak gönderilen Liudprand eserine "[...] Kendisine imparator diyen ve imparatorluğumuza ait şehirleri kendi adına talep etmesinden daha büyük bir rezalet mi istiyorsunuz? Bunlar katlanılacak şeyler değil. Özellikle de kendini imparator olarak adlandırması tahammül edilemez hatta bu duyulmaması gereken bir şeydir." şeklinde taşımıştır (Liudprand, 1877, s. 142).

Esasında Bizans, *De cerimoniis aulae Byzantinae* (Bizans Sarayının Törenlerine Dair) adlı eserin imparatorluk saray protokolünün hitap bölümünde "*rex Frangias*" (Frank kralı) ya da "*rex Saz(x)onias*" (Sakson kralı) ifadeleri yer almaktadır. Buradan hareketle Bizans'ın, özellikle dost gördükleri imparatorlara karşı hitap şekilleri şöyleydi: "*Frank İmparatorluğu'nun kralı (rex) Otto'ya [...] Sevgili ruhani kardeşimiz, Frank İmparatorluğu'nun seçkin ve saygıdeğer kralına (rex).*" Burada özellikle "*ruhani*" ifadesine parantez açmak gerekir. Bizans, daha az önem taşıyan hükümdarlara hitap ederken bu ifadeyi kullanır ve bu şekilde onları kendilerine bağlı olarak görürlerdi. Dolayısıyla Bizans, Frankların ya da Saksonların kralına uluslararası hukuk kapsamında eşit haklara sahip kral gibi hitap etmiş fakat "*imparator*" dememişlerdir (Chrysos, 2001, s. 482).

II. Nikephoros Phokas her ne kadar Otto Hanedanlığı'na kızgın olsa da Liudprand'ın, Bizans İmparatoruna karşı I. Otto'yu savunur tarzdaki söylemlerinin gerçek olduğunu düşünürsek Bizans neden Batı Roma topraklarında yaşananlara sessiz kalmıştır? II. Nikephoros Phokas iddia ettiği gibi kendisi ve selefleri Roma'nın gerçek imparatorları ve sahibi idiyseler neden olayların bu noktaya gelmesine müsaade etmişlerdir? Bu soruların cevabı Balkanlar ve Kilikya'da yaşananlarda saklıdır. Çünkü öteden beri devam eden Kilikya bölgesindeki Tarsus ve Misis kuşatmaları ile Balkanlardaki Bulgar meselesi Bizans'ın, Batı Roma topraklarıyla ilgilenmesine fırsat vermemiştir (Skylitzes, 2010, s. 257-266; Obolensky, 1966, s. 513, 514). Öte yandan I. Otto'nun vassalı olan İtalya Kralı II. Berengar ve oğlu Adalbert'in topraklarının I. Otto tarafından ele geçirilmesinin nedeni ise baba oğlunun kalkıştıkları isyan dolayısıyladır (Maclean, 2017, 110,111). Apulia meselesinin çözümü ise Bizans ile Otto Hanedanlığı arasında kurulacak olan akrabalık bağı sonrası Otto Hanedanlığı açısından kolay gibi görünmektedir (Kaldellis, 2024, s. 567). Nitekim II. Nikephoros Phokas'un, selefi II. Romanos'un kızlarından birini I. Otto'nun oğlu II. Otto'ya eş olarak vermesi karşılığında Otto Hanedanlığı'nın işgal

ettiği topraklardan çekilebileceği öngörülmektedir (Liudprand, 1877, s. 139,140; Wangerin, 2014, s. 721). Fakat Bizans, kendi soyundan bir prensesin Otto Hanedanlığı'ndan biriyle evlilik yapmasına sıcak bakmamaktadır. Aksine Otto Hanedanlığı'nın, evlilik sonrası Bizans ile dost olmaları sağlanacaksa bu ancak başta Roma'nın özgür bırakılmasıyla ve Ravenna ile Ravenna'ya bağlı tüm Batı Roma topraklarının Otto Hanedanlığı tarafından Capua ve Benevento prensliklerine iade etmeleriyle mümkün olacaktır (Liudprand, 1877, s. 139; Cutler & North, 2007, s. 182). I. Otto ise Bizans İmparatoru II. Nikephoros Phokas'ın teklifini kabul etmek bir kenara dursun Capua ve Benevento prenslikleriyle Bizans'a ait Bari'ye saldırması II. Nikephoros Phokas'ı daha da kızdırmış ve sonki yaşananlar Otto'nun elçisi Liudprand'ın esir muamelesi görmesine ve olası akrabalık girişimin olumsuz sonuçlanmasına neden olmuştur (Liudprand, 1877, s. 138, 139). Fakat II. Nikephoros Phokas'ı kızdıran asıl ve önemli olan bir mesele daha vardı. O da I. Otto tarafından Batı'da alternatif olabilecek bir imparatorluk kurulmasıydı. Nitekim Bizans tarafından bu durum Konstantinopolis'de tek gerçek olarak algılanan Roma imparatorunun evrensel egemenliğine kasıtlı bir hakaret olarak algılanmıştır (M. Nicol, 1973, s. 2,3).

Bizans-Otto Hanedanlığı ilişkilerinin ilk ayağı hakkında yukarıdaki bilgiler üzerinden bir değerlendirme yapacak olursak öncelikle Bizans'ın, Batı Roma toprakları üzerinden kendi hakimiyetlerinin tesisi noktasında adımlar atan Otto Hanedanlığı'nı küçümsedikleri açıkça görülmektedir. Otto Hanedanlığı'nın ise değişen yeni dünya düzeni içerisinde Bizans'ın, Batı Roma topraklarında hak iddia edemeyeceği konusundaki ısrarı ve Bizans'a yakın sınırlarda yer alan Roma topraklarının paylaşımı ya da mirası noktasında akrabalık tesis etmeye çalışmaları kendilerini Bizans'a denk gördüklerinin kanıtıdır. I. Otto'nun, İtalya müdahalesi öncesi Bizans tarafından "*Frank İmparatorluğu'nun Hükümdarı*" olarak anılmakta iken taç giymesi sonrası Bizans, Otto Hanedanlığı'na karşı dostane tutumundan vazgeçmiştir. Zira I. Otto imparator olarak taç giydikten sonra tıpkı Karolenjler (Genç, 2013, s. 135) gibi Roma İmparatorluğu üzerinde hak iddia etmeye ve kendisini Bizans'a rakip olarak görmeye başlamıştır (Whalen, 2010, s. 19).

Burada önemli olan bir diğer husus da Liudprand'ın, İmparator II. Nikephoros Phokas'a Romalı değil Lombardsınız ithamından sonra içinden Romalılığı her türlü ayaklar altına alan düşünceleri geçirmiş olmasıdır. Zira bu ifade akıllara Roma İmparatorluğu bakiyelerine sahip çıkmak için kendilerini Romalı gibi gösterme eğiliminde olan Otto Hanedanlığı'nın, çelişkiyle hareket ettiklerini açıkça ortaya koymaktadır. Peki o zaman bu durumda Otto Hanedanlığı açısından Romalı gibi görünme ve Roma'nın doğudaki uzantısı olan Bizans ile yakın ilişki kurmaya çalışmasının mantığı nedir? Kanaatimizce Otto Hanedanlığı hakimiyet ideolojilerinin temelinde yatan yegâne fikir Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılması sonrası imparatorluğa ait toprakların önemli bir kısmının Papalık eline geçmesinin ardından kendilerini Roma'nın mirasçısı olarak gösterebilmek adına Romalı oldukları fikrini benimsemiş olmalarıdır. Nitekim kurdukları krallıkları için ihtiyaç duydukları toprağı bu şekilde elde edebileceklerini düşünmüşlerdir. Dolayısıyla kabullendirecekleri Romalılık fikri, Roma'nın doğudaki bakiyesi Bizans ile olan ilişkilerinde de ellerini kolaylaştıracaktır. Kısaca Liudprand'ın düşüncüleri üzerinden Otto Hanedanlığı'nın dönemin siyasi koşullarına göre hareket ettiği izlenimi ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak İmparator II. Nikephoros Phokas döneminde Bizans ile kurulmaya çalışılan akrabalık temelde üç sorun nedeniyle olumlu sonuçlanamamıştır. Bu sorunlardan ilki İtalya'da ortaya çıkan Doğu-Batı (Bizans-Otto Hanedanlığı) çatışması; ikincisi Bizans İmparatoru II. Nikephoros Phokas'ın ölümü, üçüncüsü ise Roma gelenekleriyle tam olarak uyuşmayan toplumlarla Bizans'ın evlilik yoluyla ilişki kurmalarının yasak olmasıdır (Constantinus Porphyrogenitus, 1967, s. 73-74). Fakat I. Otto'ya göre Hristiyanlığın her iki imparatorluğu, değişen yeni koşullara ayak uydurmalı ve sıradan çatışmalara girmek yerine barış içinde yaşamalıydı. Bu barışın da Bizans ile kurulacak akrabalık bağı

üzerinden sağlanacağına dair düşüncesi vardı. Nitekim Bizans ile kurulacak akrabalık her iki devlet arasında bir denge tesis edebilirdi. Dolayısıyla bu düşüncesinden vazgeçme niyetinde olmayan I. Otto, Bizans İmparatoru II. Nikephoros Phokas'ın ölümü sonrası Bizans tahtına geçen I. Ioannes Tzimiskes döneminde de bu konuya dair aksiyonlar almaktan geri durmamıştır.

Bizans İmparatoru I. Ioannes Tzimiskes Dönemi Bizans-Otto Hanedanlığı İlişkileri (969-976)

Bizans İmparatoru II. Nikephoros Phokas, en yakın arkadaşlarından I. Ioannes Tzimiskes ile eşi İmparatoriçe Anastaso'nun ortak kurguladıkları suikast sonucu öldürülmüştür. Yaşanan bu gelişmelerin akabinde Patrik Polyeuktos'un isteği doğrultusunda başta imparatoriçe Anastaso olmak üzere II. Nikephoros Phokas'ın öldürülmesine adı karışanlar cezalandırılmıştır. Ardından kendisi de tövbe eden I. Ioannes Tzimiskes, Bizans imparatoru olarak taç giyip tahta çıkmıştır (Skylitzes, 2010, s. 271,272).

I. Ioannes Tzimiskes'in Bizans imparatoru olması öteden beri Bizans ile ilişkilerini akrabalık yoluyla belli bir düzene sokma niyetinde olan I. Otto'ya tekrardan Bizans'ın kapısını çalma imkânı vermiştir. Bu amaç doğrultusunda hareket eden I. Otto, taht varisi olarak tayin ettiği oğlu II. Otto'yu bir Bizans soylusuyla evlendirmek için elçileri vasıtasıyla Bizans ile tekrar temasa geçmiştir. Fakat gerçekleşen bu yolculuk sırasında Bizans'ın elçileri tarafından saldırıya uğrayan I. Otto'nun heyetinde bulunanların bir kısmı hayatını kaybetmiştir. Durumdan haberdar olan I. Otto, Gunther ve Siegfried adlı savaşçıları öncülüğünde askeri birliklerini intikam almaları için olayın meydana geldiği Calabria'ya göndermiştir. Önce Calabria'ya ardından Apulia bölgesindeki Bizans bakiyelerini haraç ödemeye mecbur kılan I. Otto'nun savaşçıları ele geçirdikleri ganimetlerle birlikte ülkelerine geri dönmüşlerdir (Thietmar, 1935, s. 55-56). Esasında daha önce yaşananlara ilaveten bir de Calabria ve Apulia bölgesindeki gelişmeler I. Otto'nun çabaları sonucu ortaya çıkan Germen milliyetçiliğinin de hangi boyutlara ulaştığının bir göstergesidir. Zira Otto Hanedanlığı öncesi kabile şeklinde yaşamlarını devam ettiren ve birlikte hareket etme bilincinden uzak olan Germenler, I. Otto'nun imparator olarak taç giymesi sonrası imparatorluk ulusu haline gelmiş ve artık milliyetçi duygularla hareket etmeye başlamışlardır (Macdonald, 2015, s. 89,90).

İtalya topraklarında bir yandan Bizans ile Otto Hanedanlığı arasındaki gerginlikler devam ederken öte yandan Bizans İmparatoru I. Ioannes Tzimiskes, uzun zamandır ülkesini tehdit eden Bulgar meselesi dolayısıyla Ruslarla mücadele halindeydi. Kiev Knezi Svyatoslav'a karşı yürüttüğü askerî harekâta başarı elde eden I. Ioannes Tzimiskes bu olayın hemen ardından II. Nikephoros Phokas tarafından bir türlü nihayete erdirilememiş olan Otto Hanedanlığı ile akrabalık meselesine geri dönmüştür. Bu sırada I. Otto, Roma'da papalık makamına kendi adayını yerleştirmiş ve şehir üzerindeki konumunu güçlendirmişti. Bizans'ın, normal şartlarda Roma'da yaşananlara sessiz kalmaması ve özellikle imparatorluk unvanını alarak papalık makamı üzerinde etkinliğini artıran I. Otto'ya karşı harekete geçmesi gerekirken bu pek de mümkün olmamıştır. Dahası I. Otto, iktidarının son yıllarına denk gelen dönemde Bizans tarafından imparator olarak tanınmış ve bir Bizans prensesi olduğu düşünülen Theofano ile oğlu II. Otto'nun evlilik akdinin gerçekleşmesini sağlamıştır (Davis, 2022, s. 239).

Jestice'nin, Thietmar'dan aktardığına göre Roma'da imparatoriçe olarak taç giyen Theofano her ne kadar I. Otto'nun, oğlu II. Otto için istediği *porphyrogenita* olmasa da dönem hakkında bilgi veren bazı isimler Theofano'yu "*arzu edilen bakire*" olarak tanımlanmışlardır (Gemblacensi, 1841, s. 470; Jestice, 2018, s. 10). Kocası II. Otto'nun Aralık 983'te ölümünden ardından kendisi de 991 yılında otuz bir yaşında iken hayata veda eden Theofano, kısa ömrüne oldukça başarılı işler sığdırmıştır. Bu başarılı işler arasında *imperator/imperatrix* olarak savaşa girmek dışında büyükelçi kabul etmek, savaş yürütmek ve barış müzakerelerinde bulunmak gibi bir imparatorun beklenen kritik görevleri yerine getirmiştir.

Yaşamı boyunca Avrupa'nın en zengin ve kıtanın en güçlü insanlarından biri olarak anılan Theofano, II. Otto'nun ölümü sonrası oğlu III. Otto'ya kalan mirası güvence altına alarak, Batı Avrupa'nın siyasi açıdan tehlikeli dünyasında naip olarak hüküm sürmüştür (Stafford, 1983, s. 1).

Bizans soyundan olduğuna dair de ciddi şüpheler bulunan Theofano'nun, Bizans kaynaklarında hayatına ve II. Otto ile evliliğine dair elle tutulur herhangi bir bilgiye Diyakoz Leon'un kayda aldıklarının haricinde rastlanmamaktadır. (Leo, 2005, s. 32; Kaldellis, 2024, 570). Dolayısıyla bu durumun farkında olan Theofano, Bizans soyuna mensup olduğunu göstermede ve II. Otto ile evliliği sonrası Otto Hanedanlığı'nda kendisine biçilen rolü yerine getirmede sorun yaşamıştır. Zira Otto hanedanı mensubu kimselerin de Theofano'nun, Bizans soyundan yoksun olduğunu bildiklerinden I. Otto'nun bu kararından dönmesi için tavsiyelerde bulunmuşlardır (Leysler, 1994, s. 156-157).

Otto Hanedanlığı tarihçisi Thietmar, Theofano'nun Bizans aristokrasisini ve yönetimini kendi egemenliği altına almış olan I. Ioannes Tzimiskes'in yeğeni olduğunu ifade etmektedir (Thietmar, 1935, s. 57). Thietmar (975-1018), I. Ioannes Tzimiskes'in deniz yoluyla I. Otto'ya arzu edilen Bizans soylusu bir kızı değil bunun yerine kendi yeğeni Theofano'yu maiyetiyle birlikte paha biçilemez hediyeler eşliğinde gönderdiğini ifade etmektedir. Thietmar aynı zamanda halkın bu evliliğe karşı çıktığını ve buna rağmen I. Otto'nun bu evliliğe razı olduğunu ifade etmektedir (Thietmar, 1935, s. 57). Theofano'nun soyuna dair tıpkı Bizans kaynaklarında olduğu gibi herhangi bir bilgi vermeyen Alman yıllıklarının aksine Thietmar sonrası yaşamış ve çeşitli türde yazılar kaleme almış olan Orta Çağ kilise tarihçilerinden Gembolouxlu Sigebert de Theofano'nun, I. Ioannes Tzimiskes'in yeğeni olduğunu ifade etmektedir (Bethmann, 1844, s. 351). Fakat I. Otto'nun danışmanı olarak görev yapmış olan ve 972 yılında Theofano'yu Benevento sınırlarında karşılayan elçilik heyetindeki Metz Piskoposu I. Dietrich ise Theofano'nun, Konstantinopolis imparatorunun kızı olduğunu belirtmektedir (Gemblacensi, 1841, s. 470).

Otto Hanedanlığı'nın Hakimiyet Anlayışında "Kutsallık" Algısı ve Bu Algıda Bizans Etkisi

Theofano'nun, II. Otto ile evlenmeden önceki Otto Hanedanlığı'nın genel durumuna bakacak olursak Frankların kralı I. Conrad'ın (881-918) ölmeden önce Macarlarla sürekli olarak bir çatışma içerisinde olduğunu ve krallığın merkezi olan Saksonya'nın da güvenli bir ortam sunmadığını görmekteyiz. Zaten I. Conrad, kısa süren hükümdarlık döneminde uzunca bir müddet Bavyeralılar, Alamanlar ve Saksonların isyanları ile uğraşmış ve bu isyanları bastırmayı başarmıştı. Ardından önde gelen Frank liderlerini huzuruna çağırarak, kendisinden sonra herhangi bir taht mücadelesi yaşanmaması için oldukça güçlü bir karakter olan Saksonya dükü Otto'nun oğlu Henrich'nin yerine geçmesini istemiştir. I. Conrad'ın bu isteği, ölümü sonrası yerine getirilmiş ve Henrich, çeşitli sıkıntılara gebe olan bir dönemde kral olarak tahta geçmiştir. Barış yanlısı bir yönetim anlayışı ile ülkesindeki paganlara karşı mücadele eden Henrich'nin, 936 yılında ölümünün ardından oğlu I. Otto, krallığın önde gelen isimlerinin onayıyla babası Henrich'in halefi seçilmiştir (Regino -Abbot of Prüm- & Saint Adalbert -Archbishop of Magdeburg, 2009, s. 235-241).

I. Otto'nun, tahta geçmesiyle birlikte bir devrin adı artık Otto Hanedanlığı olarak anılmaya başlanmıştır. I. Otto ve ardılları II. ve III. Otto (980-1002) dönemlerinde Bizans imgelerinin bilinçli bir şekilde kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Hanedanlığın son temsilcisi olan II. Henrich (1014-1024) dahi kendi döneminde seleflerince tesis edilmiş olan sembollerini kullanmaktan çekinmediği gibi geliştirdiği yeni sembollerini de eskilerinin üzerine inşa ederek onları da kullanmaya başladığı gözlemlenmiştir (Wangerin, 2014, s. 721). Dolayısıyla Otto Hanedanlığı ile birlikte yönetim anlayışında ciddi değişiklikler yaşanmıştır. Kendilerini az da olsa eski rejime bağlayarak siyasi meşruiyetlerini tesis eden Otto Hanedanlığı, hem Karolenj imparatorlarının kullandığı sembollerini (Genç, 2013, s. 136) ödünç

almış hem de Bizans unsurlarını yönetim anlayışlarına bilinçli olarak ilâştirerek ortaya yeni bir anlayış çıkarmışlardır (Kantorowicz, 2016, s.65).

Kendilerini eski Ahit kralının varisi olarak ilan eden Karolenjlere karşı Otto Hanedanlığı da kendilerini Mesih olarak görmüş ve üstlendikleri bu rolü yansıtmaya çalışmışlardır. Onların kendilerini Mesih'e benzetme düşünceleri Bizans ideallerine olan yatkınlardan kaynaklandığından, bu şekilde kendi yönetim anlayışlarına bir meşruiyet kazandırma çabasına girişmişlerdir. Bu çaba doğrultusunda adımlar atarken öncelikli olarak Bizans tarafından bertaraf edilmek istenen papalığı kendilerine arka edinmişlerdir. Ardından özellikle Frank Krallığı'nın doğusunda ortaya çıkan askeri ve kültürel kriz ortamı, Otto Hanedanlığı'nın kendi kutsal yönetim anlayışlarını ortaya koyma noktasında bir hayli etkili olmuş; bu durum Otto Hanedanlığı'na kendi kutsallıklarını ortaya koyma zorunluluğu getirmiştir. Hiç şüphesiz bu zorunluluğun, kolay bir şekilde aşılaraq Otto Hanedanlığı'nın "*stirps regia*" yani kraliyet soylarının, kutsal açıdan yüceltilmesinde en önemli pay Otto tarihçilerine aittir. Yaşanan tarihsel süreci ilahi adaletin bir tezahürü olarak gören bu tarihçiler süreci yürüten Otto Hanedanlığı'nın krallarını ilahi iradenin taşıyıcısı olarak tanımlamışlardır. Örneğin 937-941 ve 953-955 yılları arasında I. Otto'nun yaşadığı kriz evrelerini değerlendiren Hrotsvitha, Widukind ve Liudprand gibi dönem tanıkları I. Otto'yu "*potestas a Deo ordinata*" yani düşmanlarının elinden her seferinden kurtulan "*Tanrı tarafından emredilen güç*" olduğunu vurgulamışlardır. Hrotsvitha, I. Otto'nun düşman elinden her defasında kurtulmasını onun Tanrı tarafından korunduğunu ve bunun da I. Otto'nun başkalarına karşı haklı olarak hüküm sürmesinin bir işareti olarak görmüştür. (Hrotsvitha, 1902, s. 211; Widukindi, 1904, s. 55). Liudprand ise I. Otto'nun 939 yılında kardeşi Heinrich ve Lotharingia Dükü Giselbert (890-939)'e karşı kazandığı zaferi, zayıfların inancını güçlendirecek bir ders olarak nitelemiş ve verilen bu mücadeleler esnasında Otto'nun, adamlarından ayrı düştüğünde önünde dua ettiği Kutsal Mızrak'ın zafer kazandıran gücünden çokça bahsetmiştir (Liudprand, 1877, s. 90,91; Leyser, 1979, s. 84; Wangerin, 2014, s. 72).

Tarihi kayıtlarda anlatılanlardan yola çıkarak Otto Hanedanlığı'nda, özellikle I. Otto sonrası idarî açıdan kutsallık atfedilen krallık makamının belirgin olarak değiştiğini söylemek mümkündür. Örneğin I. Conrad'ın ölümü sonrası I. Otto'nun babası Heinrich, Frankonya Dükü Eberhard (885-939) tarafından bütün Frank ve Sakson halkının önünde krallık makamına atadığında kendisine Mainz Başpskopos'u Hergier (940-1007) tarafından verilen krallık tacını almakta pek de istekli görülmemiştir. Widukind'in anlatımına göre onu krallık makamına layık görenlere ve Hergier'e ithafen "*Tanrı'nın izni ve senin lütfunla krallık makamına layık görülmek benim için yeter. Kutsal su ve taç bizden daha iyi olanlara yararır. Şahsen ben bu şerefe layık olmadığımı düşünüyorum.*" diyen Heinrich'i, bu ifadelerinin ardından orada toplanan kalabalık sağ ellerini gökyüzüne doğru kaldırarak onu yeni kralları olarak selamlamışlardır (Widukind, 1904, s. 34).

Widukind'in yönetsel tasvirine çok benzeyen ve I. Otto öncesi yönetim anlayışının bir nevi örgütlenmiş kişisel bağlılıkla sürdürüldüğü bir yapıda kralların rolü, "*primus inter pares*" yani eşitler arasında birinci iken bu durum I. Otto ve sonrasındaki Otto Hanedanlığı'nın kralları tarafından bilinçli olarak değiştirilmiştir. I. Otto'dan itibaren yapılan değişikliklerle Otto Hanedanlığı'nın mevcut krallarının Tanrı ile olan yakın ilişkileri daha fazla vurgulanmış; krallığın kutsanması ve taç giyme merasimleri gibi törenler düzenlenmeye başlamıştır. Ayrıca krallar bu dönemi anlatan birçok tarihi ve edebi eserde Tanrı ile dünya arasında aracı olarak resmedilmiştir. Tanrı-kral birlikteliğinin sürekli olarak gündemde tutulmasıyla, zamanla akıllarda doğrudan Bizans'ın yönetim anlayışında yer edinmiş olan bir hükümdarlık felsefesinin benimsenmesi sağlanmıştır. (Sverre Bagge, 2002, s. 90). Bu minvalde Widukind'in, I. Otto'nun kral olmasıyla alakalı olarak kayda geçirdiği aşağıdaki bilgiler Otto Hanedanlığı'ndaki Tanrı tarafından seçilmişlik anlayışının dönemin tarihi kaynaklarına nasıl yansıdığını göstermesi açısından önemlidir:

Anavatanın babası Heinrich'in ölümünden sonra tüm Frank ve Sakson halkı, seçimin yerini Aquasgrani (Aachen) sarayı olarak belirlediler [...] Otto buraya geldiğinde dükler, önde gelen kontlar ve çok sayıda askeri liderle Şarlman bazilikasının altıncı bölümünde toplandılar ve yeni lideri burada inşa edilen tahta oturtarak onu kral yaptılar. Başrahip Archiepiscopus Moguntinus Hildibertus, kral yürürken onu karşıladı ve sol eliyle kralın sağ eline dokundu [...] Başrahip daha sonra orada bulunan halka dönerek: Bakan! dedi, "Tanrı tarafından seçilen, Heinrich tarafından atanan ve şimdi de tüm prensler tarafından kral ilan edilen Otto'yu getirdim (Widukind, 1904, s. 54,55).

Otto Hanedanlığı krallarının, papa elinden taç giyme ve kutsanma gibi merasimleri önemsedikleri görüle de bazı durumlarda papalık otoritesini tanımadıkları da olmuştur. Özellikle I. Otto Macarlara karşı 955 yılında Lechefeld'de elde ettiği zafer sonrası bu görevin Tanrı tarafından kendisine verildiğini düşünerek papalık makamının, İtalya'daki dünyevi otorite üzerinde gerçek söz sahibi olamayacağı kanaatine varmış ve akabinde yeryüzüne Tanrı adına hükmetme anlayışını benimsemeye başlamıştır (Shepard, 2003, s. 12).

I.Otto'nun, Otto Hanedanlığı'nın lideri oluşu sonrası mevcut yönetim anlayışının temel felsefesinde kutsallık açısından önemli değişiklikler meydana gelmiştir (Wangerin, 2014, s. 722). Bu değişiklikler, Roma'nın yegâne temsilcisi konumunda görünme ve krallıklarına kutsallık addeden Otto Hanedanlığı'nın elini ciddi manada güçlendirmiştir. I. Otto da dahil olmak üzere tahta geçen Otto Hanedanlığı kralları, aynı soydan olan lordlarla olan iş birliklerinden kasıtlı olarak uzak durmaya çalışmışlardır. Buna bir örnek vermek gerekirse I. Otto, babasının arkadaşlarından olan Frankonya Dükü Eberhard'ı, Otto Hanedanı lordlarının karışmış olduğu bir kan davasında onlara yardım etmiş olmasından dolayı Eberhard dâhil bütün lordları sırtlarında köpek taşımakla cezalandırmıştır (Althoff, 2020, s. 33-34). Verilen bu örnek Otto Hanedanlığı'nın, I. Otto ile başlayan gücün ve kutsallığın tek temsilcisi olma yolunda attıkları ilk adımı olarak görülebilir. Öte yandan Otto Hanedanlığı, Karolenj hükümdarlarının uyguladıkları ayin yöntemlerini (Genç, 2013, s. 135) yeniden yorumlamışlar ve Bizans motiflerini de kutsallık açısından benimsemeye başlamışlardır. Mühür ve madeni paralarda kullandıkları basileus stili ile yönetimlerini meşruti kutsallıkla özdeşleştirmiş ve bu şekilde Bizans'ın yönetsel ayrıcalıklarını önemsediklerini göstermişlerdir (Shepard, 2003, s. 12-13). Nitekim basileus stili ile oluşturulan I. Otto'ya ait mühür üzerinde "*Otto Imp. Aug.*" (*Kutsal İmparator Otto*) yazılıdır. Sağ elinde sceptrum (asa), sol elinde bir küre ile resmedilmiş olan I. Otto'nun başında taç ve üzerinde sağ omuzuna tutturulmuş şekilde pelerin bulunmaktadır (Resim 1) (Posse, 1909, s. 7; The British Museum.) "*Otto Imp. Aug.*" ifadesiyle Roma İmparatoru Augustus'a ait, üzerinde "*Caesari Augusto*" (*İmparator Sezar*) yazılı denarius (gümüş sikke) ile benzerliği göze çarpmaktadır (Resim 2) (Bergmann, 2010, s. 387; Münzkabinett der Staatlichen Museen). Yine bu paranın aynı şekilde I. Justin-I. Justinian'ın ortak hükümdar oldukları döneme ait ve üzerinde "*DN IVSTIN ET IVSTINIAN PP AVG Dominus Justinus ve Justinianus Perpetuus Augustus*" (*Hükümdar Justinus ve Daimî İmparator Justinianus*) yazılı Bizans altın sikkesi ile de benzer özellikler taşıdığı görülmektedir (Resim 3) (Goodacre, 1928, s. 67; Museum-Digital Smb).

Resim 1: I. Otto'nun mührü

Resim 2: Roma İmparatoru Augustus'a ait gümüş sikke

Resim 3: Justin ve I. Justinian'ın ortak hükümdar oldukları döneme ait altın sikke

Otto Hanedanlığı, Bizans yönetsel imgelerini sürekli olarak gündemlerinde tuttukları tarihi belgelere yansıyan yönleriyle birçok noktada karşımıza çıkmaktadır. Örneğin I. Otto'nun Magdeburg Kilisesi'ndeki fildişi üzerine işlenmiş görüntüsü Bizans tarzı yönetsel kutsallığın bir yansımasıdır (Resim 4) (Metropolitan Museum of Art). İsa'ya Magdeburg Katedrali'ni sunarken resmedilen bu fildişi anıtlarla Otto Hanedanlığı'nun, Bizans tarzı imparatorluk tasvirlerini bilinçli olarak kullandıklarını ve kendi yönetimlerini meşrulaştırmak için bu yöntemi seçtikleri görülmektedir. Nitekim Otto Hanedanlığı'nun kullandığı kutsallık tasvirlerine Bizans'a ait görsellerde de rastlanılmaktadır. Bu duruma örnek olarak Ayasofya'da yer alan tahtta, İsa ile birlikte oturan Meryem'e, I. Konstantinos'un (306-337) Konstantinopolis'i; I. Justinian'ın (527-565) ise Ayasofya'yı takdim ederkenki görüntülerini verebiliriz (Resim 5) (Wittemore, 2016).

Resim 4: I. Otto Magdeburg Kilisesi'ni İsa'ya sunarken

Resim 5: I. Justinian (solda) Ayasofya'yı, I. Konstantinos (sağda) ise Konstantinopolis'i Meryem ve İsa'ya sunarken

Otto Hanedanlığı, kullandığı ünvanlarla da Bizanslaştırıcı unsurları yönetim anlayışlarına entegre etmeye çalışmışlardır. Örneğin I. Otto'nun imparator ünvanı kullanması gibi eşi Adelheid'in de 968 yılında "co-imperator" (yönetim ortağı/yardımcı yönetici) ünvanını kullanmaya başlamıştır. Zira Adelheid'in bu ünvanı, imparatoriçe olarak taç giyen Anastaso'dan farklı bir şekilde sadece öylesine kullanmış olması bile I. Otto'nun yönetimiyle birlikte Bizans etkisinin kasıtlı olarak ülke yönetimine dahil edilmeye çalışıldığı ve Adelheid'in, kullandığı bu ünvanla I. Otto, evlilik yoluyla akrabalık bağı kurmak istediği Bizans karşısında prestijli görünmek arzusunda olduğu söylenebilir (Krijna Nelly Ciggaar & Aalst, 1985, s. 52-53). Bizans karşısında prestijli görünmek adına akıllarda yer edinen bu fikir Otto Hanedanlığı'nun, 967 yılında doğuya gönderdiği ilk elçilik heyetinin yola çıkmadan önce 12 yaşında iken taç giyen II. Otto'nun, Bizans ile yapacağı akrabalık görüşmeleri öncesinde de görülmektedir. Öyle ki II. Otto'nun, taç giyme merasimi hızlı bir şekilde gerçekleştirerek, Bizans ile

yapılacak görüşmeler esnasında onların karşısına, onlara denk bir şekilde çıkarılmak istenmiştir (Wangerin, 2014, s. 726). Nitekim I. Otto'nun, Bizans ile kurmak istediği akrabalıkta Bizans tarafından *porphyrogenita* yani Bizans soyuna mensup çocuklara verilen bu unvana sahip olan biriyle evlilik diplomasisi üzerinden ilişki kurulması elini her açıdan güçlendirecekti. I. Otto, öncelikle oğlu II. Otto'nun bu evliliğiyle çeyiz olarak istediği Güney İtalya'yı almayı (Ciggaar & Hermans, 1985, s. 7) ve ardından Otto hanedanının, Bizans tarafından resmi olarak tanınmasını sağlayarak batının hâkim gücünün kendileri olduğunu ve böylelikle olası taht iddialarının önüne geçmeyi düşünüyordu. Bu yüzden II. Otto'nun, Bizanslı biriyle evlenmesi I. Otto'nun, hanedanını meşrulaştırma yolundaki en önemli adımlardan biri olmuştur. Bu nedenle Otto Hanedanlığı'na dair yazılanlarla ve Otto Hanedanlığı tarafından ortaya koyulan sanatsal ve yönetsel imgelerde de Bizans etkisi kendini fazlaca hissettirmiştir (Wangerin, 2014, s. 728-729). Otto Hanedanlığı'nın, Romalı gibi görünme ve evlilik yoluyla prestij elde etme çabalarına daha erken dönemden Vizigot Kralı Athaulf ile Roma İmparatoru Honorius'un (393-95/423) kız kardeşi Galla Placidia ile evliliği örnek olarak gösterilebilir. Bilindiği üzere Athaulf Roma İmparatorluğu karşısındaki mevcut konumunu güçlendirmek, iktidarına meşruiyet kazandırmak ve şahsına tevdi edilecek sezarlık payesi için böylesi bir evlilik gerçekleştirmiştir. Bakıldığında tıpkı Balkanlar ve Kilikya bölgesinde yaşananlardan dolayı Tzmiskes'in, Theofano'yu Otto Hanedanlığı'na gelin göndermesi gibi Honorius da ülkesinin sınırlarını rahatsız eden başta Vandallar olmak üzere diğer Germen kavimlerine karşı Vizigotlar'ın askeri gücünden faydalanmak için kız kardeşinin evliliğine müsaade ettiği görülmektedir (Nagl, 1908, s. 20, 22).

Theofano Sonrası Otto Hanedanlığı'ndaki Bizanslaştırıcı Unsurlar

Farklı alanlarda Bizans imgelerini kullanan Otto Hanedanlığı'nda, Bizanslaştırıcı unsurların ilk örneklerinden biri Quedlinburg bölgesinde 936 yılında I. Heinrich' in eşi Mathilda (892-968) tarafından kadınlar için kurulan, Theofano ve II. Otto'nun kızı Mathilda'nın da baş rahibelliğini yaptığı manastır vakfıdır. Öyle ki Quedlinburg Manastırı'nın koruyucularının aynı zamanda Bizans kilisesinin koruyucuları olan Aziz Areopagite Dionisius (M.S 1. yy?) ve Aziz Servatius (?-384) olduğu düşünülürse ve Mathilda'nın "*pro patria*" olarak kendisini ülkesi/hanedanı için bu manastıra adadığı göz önünde bulundurulursa Otto Hanedanı'nın, Bizans imgelerinden faydalanarak meşruiyetlerine dini açıdan da yasallık kazandırmaya çalıştıkları açıkça görülebilmektedir (Leyser, 1979, s. 89). Yine bu manastıra Theofano'nun kızlarından Adelaide'i Tanrı için sunduğu bilinmektedir. (Thietmar, 1935, s. 142). Dolayısıyla Bizans'tan Otto ülkesine gelen Theofano'nun, Bizans dini ritüellerinde görmeye alışık olunan bu eylemi Otto topraklarında da hayata geçirerek, hem Bizans unsurlarının bu topraklarda etkisini artırmaya hem de bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde Otto Hanedanlığı'na kutsallık kazandırmak adına girişimlerde bulunduğu düşünülebilir.

Otorite sembollerinin, kurulacak akrabalık bağı öncesi ön planda tutulması zaten var olan prestij meselesini iyice gün yüzüne çıkardığı gibi Theofano'nun batıya gelişiyle Otto Hanedanlığı'nın diğer bütün devlet kurumlarında bu otorite sembollerinin varlığı giderek artmış ve oğlu III. Otto'dan (955-983) itibaren bu artış daha da hızlanmaya başlamıştır. Theofano'nun, Otto ülkesine gelmesi batı bölgesinde hüküm sürenlerin soylarının devamına da etki etmiştir. Shepard'ın "*Le Pontifical romano-germanique*" adlı eserden yapmış olduğu aktarıma göre Mainz'deki taç giyme töreni esnasında Theofano'nun, Tanrı ile arasında özel bir ilişki bulunduğu, bakireliği ve iffetiyle Tanrı'nın lütfuna mazhar olduğundan Tanrı'nın oğlunu doğurma şerefini elde ettiği söylenmiştir. Nail olduğu bu şerefle onun, soyunun Tanrı'nın kilisesini koruyup kollayacağına ve kilisenin şanını yücelteceğine inanılmıştır (Shepard, 2003, s. 17).

Otto Hanedanlığı döneminde küçük fildişiler üzerine işlenen imgeler sayesinde Bizans'a olan ilginin giderek arttığı, bu duruma Theofano'nun, II. Otto ile olan evliliğinin etki ettiği ve Otto

Hanedanlığı dönemini kendi gerçekleri içerisinde incelerken Bizans'ın gözle görülür yansımasının kurulan akrabalık ilişkisi sonrası doruk noktasına ulaştığı söylenebilir (McKitterick, 1993, s. 54). Öyle ki I. Heinrich'in yöneteceği topraklarda rıza esasına dayalı bir hükümdarlık fikri benimsenmişti. Fakat onun ölümünden sonraki dönemlerde Romalılık fikrinin daha fazla ön plana çıkmasıyla gitgide Roma'nın doğu bakiyesi olan Bizans imgeleri bilinçli bir şekilde sürekli gündemde tutulmaya çalışılmıştır. Özellikle hükümdarlığın Tanrı tarafından Otto Hanedanlığı'na verildiği yönünde bir bilinç oluşmuş; torunu III. Otto ile birlikte yönetim anlayışında bu düşünce zihinlerde yer edinmiştir. Bu minvalde Theofano'nun, III. Otto'nun naibesi olarak Otto Hanedanlığı'nın yönetim anlayışını meşrulaştırma yolunda Bizans imgeleriyle ortaya koymaya çalıştığı çaba, kısa zamanda karşılık bulmaya başlamış; bir propaganda aracı olarak kullanılmaya başlanan dini imgelerden bazılarının Bizans motifleriyle süslenerek hediye olarak dağıtılması zamanla Otto Hanedanlığı'nın, Meryem ile özel bir ilişki içinde oldukları fikrinin kitlelerce kabul edilir olmasında etkili olmuştur (Shepard, 2003, s. 18).

Theofano'nun, Gregory Usta tarafından hazırlanan evlilik belgesi Bizans unsurlarını yansıtan bir başka örnektir. Tanrı'nın iradesi ve Aziz Petrus'un lütfu ile Papa XIII. Ioannes tarafından kutsanan Theofano'nun II. Otto'ya eş olarak verildiğini açıkça ifade eden bu belgeyle, doğu ve batı arasındaki imparatorluk düşününün önemi vurgulanmaya çalışılmıştır (Angerhausen, 1995, s. 251-252). Bizanslı vurgusunun, özellikle öne plana çıkarıldığı bu evlilik diplomasisi belgesi ile Batıyı temsil eden Otto Hanedanlığı ile Doğuyu temsil eden Bizans'ın akrabalık ilişkisi içerisinde olmasının gayet tabii olduğu Theofano tarafından gösterilmek istenmiştir. Zira bu belge ile aynı zamanda o dönem çeşitli çevrelerce eleştirilen ve Bizans tarafından hanedan dışından biriyle ya da bir toplumla böylesi bir akrabalık tesisini eleştirenlerin söylemleri de boşa çıkarılmak istenmiştir. Her ne amaçla olursa olsun Theofano'nun, II. Otto ile olan evliliği Otto Hanedanlığı'nda "*kraliyet ailesinin kutsallık anlayışına*" ilham verdiği bir gerçektir (Shepard, 2003, s. 19). Fakat yine de bu evlilik belgesinin yasal olmaktan ziyade daha çok törensel bir işlevde olduğu üslubundan rahatlıkla anlaşılmaktadır (Angerhausen, 1995, s. 251).

Theofano'nun, Otto ülkesine, maiyeti ve beraberindeki hediyelerle gelmesi sonrası onun kişisel varlığı daha fazla dikkat çeker olmuş; Otto Hanedanlığı'nın hâkimiyet alanlarındaki etkisi ise gözle görülür şekilde artmıştır. Theofano'nun, takıları ve gösterişli giysileri her ne kadar dönemin yazılı kaynaklarında eleştirilmiş olsa da beraberinde getirdiği hediyelerin fazlaca dikkat çekmesiyle birlikte Otto topraklarında hâlihazırda acil olarak gereksinim duyulan ihtiyaçların ötelenmesine ve gelen lüks malların taklitlerinin yapımının öncelik kazanmasına neden olmuştur. Örneğin Theofano'nun oğlu III. Otto döneminden kalma New York Müzesi'nde bulunan safir fibulalar, Bizans İmparatorluğu hazinesinde yer alan fibulalara benzemekte ve Otto Hanedanlığı'nın merkezinin uzağında imal edilmiş olan bu safir fibulalar, zanaatkarların yeni gelişmelere ne denli açık olduğunu açıkça göstermektedir (Angerhausen, 1995, s. 258-259).

Otto ülkesinde co-imperatrix unvanı ile kocası II. Otto'nun yanında yardımcı yönetici sıfatıyla yer alan Theofano, dini ve sanatsal aktivitelere sağladığı katkı dışında yönetim konusunda da oldukça girişkenlik göstermiş; "*ingenio facundam*" (üstün hitabet yeteneği) (Annales Magdeburgenses, 1859, s. 152) sayesinde dostluk kurma ve kurduğu dostlukları sürdürme noktasında oldukça başarılı adımlar atmıştır (Shepard, 2003, s. 21). Dahası gelmiş olduğu Otto ülkesinde ilk işlerinden biri, bu bölgenin dilinin yanı sıra diplomasi dili olan Latinceyi ve kendi hizmetini gören kimselerin günlük konuşma dillerini öğrenmek olmuştur (Leyser, 1994, s. 158). Fakat her ne kadar Otto topraklarına alışmak adına çeşitli konularda çaba göstermişse de diplomasi diline Bizans gelenekleri açısından bazı çarpıcı yenilikler dışında çok az katkıda bulunmuştur. Örneğin Theofano'nun, gelişile birlikte Otto Hanedanlığı'nda "*imperatrix augusta*" (imparator eşi, annesi, kız kardeşi) unvanı çok sık kullanılır olmuştur (Wolf, 1991, s. 389; Leyser, 1994, s. 159, 160.).

Theofano'nun 972 yılında II. Otto ile yaptığı evlilik sonrası Bizans etkisi İtalya topraklarından Kuzey Avrupa'ya kadar genişlemiştir. Kayınpederi I. Otto tarafından Nijmegen ve Clogone (Köln) yakınlarında kendisine araziler bağışlanan Theofano üç kız ve bir erkek (III. Otto) olmak üzere dört çocuk doğurmuştur. II. Otto'nun karısı olarak manastırlara bağışlarda bulunmuş; Roma, Frankfurt, Magdeburg ve Aachen gibi yerlerde bazıları Nikolaos, Dyonyosios, Alexios ve Demetrios gibi doğu azizlerine adanmış kiliseler inşa ettirmiştir. Meryem kültürünü ve Clogone'deki Aziz Pantaleon kültürünü güçlendirmiş olan Theofano, kızlarını Bizans ipeklerinin korunduğu Quedlinburg ve Maastricht'in önemli rahibe manastırlarına yerleştirmiş; oğlu III. Otto'nun naibi olarak emirnameler çıkarmıştır. Oğlunun iyi bir eğitim almasına özen göstermiş olan Theofano, Bizans'a elçilik heyeti göndererek II. Basileios'un yeğeni Zoe'yi oğlu ile nişanlamış fakat III. Otto'nun 1002 yılında ölümü üzerine evlilik gerçekleşmemiştir (Garland, 2002, 137; Herrin, 2008, s. 208.).

SONUÇ

919 yılında Heinrich liderliğinde tarih sahnesine çıkan Otto Hanedanlığı, asil güçlerini I. Otto'nun 955 yılında Macarlara karşı kazanmış olduğu Lechefeld Zaferiyle elde etmişlerdir. I. Otto, kendinden emin bir şekilde yürüttüğü siyasi -askeri faaliyetlerle Roma mirasına sahip çıkarak onun yerini alma gayretindeydi. Bu minvalde önce Lotharingiya Kralı II. Lothar'ın dul eşi Adelheid ile evlenerek İtalya topraklarında söz hakkı elde etmiş, ardından Papa XII. Ioannes'in elinden Roma İmparatoru sıfatıyla taç giyerek fikirlerini fiiliyata dönüştürmüştür. Geriye Roma İmparatorluğu'nun doğudaki bakiyesi konumunda olan Doğu Roma'ya (Bizans) meşruiyetini kabul ettirmek gibi oldukça zor bir iş kalmıştır. Nitekim Batı Roma topraklarında tutunabilmek için Bizans'a ihtiyaç duyan I. Otto, Bizans ile kurulacak akrabalık sonrası yönetimine meşruiyet kazandırarak rakipleri karşısındaki konumunu daha da güçlendireceğini hedeflemiştir. Bu doğrultuda hareket eden I. Otto, Roma topraklarındaki hakimiyetini yasal bir zemine oturtmak için -kendisi aslında bir Romalı olmasa da- Romalı gibi görünerek ve Roma İmparatorlarının kullandığı unvanları kullanarak Roma'nın yasal mirasçısı konumundaki Bizans'ın kapısını çalmıştır. Fakat burada şu hususu özellikle belirtmek gerekir ki Roma İmparatorluğu Doğu-Batı olarak ikiye ayrıldıktan ve 476 yılında Batı Roma tarih sahnesinden silindikten sonra Bizans, Batı Roma topraklarında gerçek manada söz sahibi olamamıştı. Otto Hanedanlığı'na gelinceye kadar Roma toprakları başta kilisenin ve Merovenj ve Karolenj gibi Frank kökenli (Merovenj ve Karolenj) devletlerin hâkimiyeti altında kalmış ve adı geçen bu devletlere karşı Bizans, kayda değer önlemler alamamıştır. I. Otto ise Batı Roma topraklarında meşruiyet ve istikrar çerçevesinde hâkimiyet kurmaya çalışmıştır. İstikrar, kendisinin ve hanedanının ortaya koyacağı idari anlayışla sağlanabileceken meşruiyet ancak Bizans tarafından tanınmak ile elde edilebilirdi. Meşruiyetini dini açıdan Papa XII. Ioannes elinden taç giyerek önemli bir noktaya taşımış olan I. Otto için siyasi açıdan meşruiyet kazanmak çok fazla sorun teşkil etmemiş; dini meşruiyetin de itici gücüyle Bizans ile ittifakı arayışında olmuştur.

Otto Hanedanlığı'nı kendilerine hem rakip hem de tehlike olarak gören Bizans, dönemsel olarak Otto Hanedanlığı ile önemli çatışmalar yaşamıştır. Bu çatışma en açık haliyle I. Otto'nun imparatorluk tacını giymesi sonrası belirginleşmiş ve bir dönem Bizans'ın gözünde Frank Krallığı olarak görülen Otto Hanedanlığı karşısına önemli bir gücün temsilcisi olarak çıkmışlardır. Bu temsiliyet gücünün de etkisiyle kendilerine yasal bir zeminde kimlik arayışında olan Otto Hanedanlığı, Roma bakiyeleri üzerinde söz sahibi olabilmek adına Romalılık fikrini benimseyerek bunu Bizans'a evlilik üzerinden kabul ettirebilmek adına fırsat arayışında olmuşlardır. Bu düşünceyi hayata geçirmelerine imkân sağlayabilecek bir gelişme VII. Konstantinos döneminde yaşanmış ve imparator, Otto Hanedanlığı ile akrabalık kurmak istemişse de bu evlilik ittifakı kurulamamıştır. Bizans'ın bu girişiminden hareketle Otto Hanedanlığı, Batı'da kurmayı planladıkları siyasi meşruiyeti, Bizans'tan devşirecek olan Romalılık kimliğiyle tesis edebileceklerini düşünmüşlerdir. Yaşanan sosyal ve siyasal olayların da

etkisiyle kısa bir süre Bizans ile ilişkilerini askıya alan Otto Hanedanlığı, Bizans imparatorları II. Nikephoros Phokas ve I. Ioannes Tzimiskes döneminde akrabalık konusunu tekrar gündemlerine almışlardır. Bu kez Otto Hanedanlığı cenahından ilk adım Bizans İmparatoru II. Nikephoros Phokas döneminde atılmıştır. Elçileri vasıtasıyla Bizans İmparatoru II. Nikephoros Phokas ile bir görüşme gerçekleştiren I. Otto, öncelikle İtalya'da yürüttüğü askeri akınların nedenlerini açıklamış; aralarındaki Apulia meselesinde ise kurulacak olan akrabalığın çözüm olabileceğini düşünmüştür. Fakat Otto Hanedanlığı'nın siyasi otoritelerini dahi benimsemekte zorluk yaşayan Bizans, Otto Hanedanlığı ile kurulacak olası bir akrabalığın güç bölünmesine neden olacağını düşündüğünden bunu olumlu karşılamamıştır. Böylece Otto Hanedanlığı'nın, II. Nikephoros Phokas döneminde de Bizans tarafından kabul görme ve Romalılık kimliği elde etme girişimi başarısız olmuştur.

II. Nikephoros Phokas'ın ardından tahta geçen I. Ioannes Tzimiskes döneminde akrabalık kurmak için ikinci bir adım daha atılmıştır. I. Otto, İmparator I. Ioannes Tzimiskes döneminde oğlu II. Otto'yu Theofano ile evlendirerek Bizans ile akrabalık bağı kurmuş ve Theofano, Otto Hanedanlığı'nın öteden beri zihinlerini meşgul eden Romalılık dünyasında yer edinebilmelerinin ilk adımı olmuştur. Her ne kadar Bizans soylusu olup olmadığı konusunda şüpheler taşısada Theofano, Otto Hanedanlığı'nın siyasi tarihinde önemli bir isim haline gelmiştir. Theofano öncesi hâkimiyet ve yönetim anlayışlarında sürekli olarak kutsallık algısını ön planda tutan Otto Hanedanlığı, Bizans ile kurdukları akrabalık sonrası bu kutsallık algısına daha fazla vurgu yapmaya ve rakipleri karşısında kendilerini daha prestijli göstermeye başlamışlardır. Özellikle Theofano'nun, Tanrı nazarında kutsal bir mertebeye sahip olduğuna inanılması onun soyundan gelenlerin Tanrı adına hizmet edeceğine dair fikirlerin daha fazla kabul görmesine neden olmuştur. Bizans'ın başta sanatsal yönleri olmak üzere Bizans'ı, Bizans yapan gelenek ve görenekleri Theofano ile Otto topraklarına taşınmış ve bunların kabulü/benimsenmesi ile Otto Hanedanlığı'nda meşruiyetin siyasi açıdan da nihayete erdirildiği düşünülmüştür.

Sonuç olarak Otto Hanedanlığı, Bizans ile olan ilişkilerini Romalılık kimliği arayışlarında önemli bir strateji olarak kullanmıştır. Romalı olma düşüncesi, Otto Hanedanlığı'nın siyasi, diplomatik ve kültürel yönelimlerinde belirleyici bir faktör olmuş; Bizans ile kurulan akrabalık bağları, Otto Hanedanlığı'nın imparatorluk vasıflarını pekiştirme ve meşrulaştırma çabalarına hizmet etmiştir. Otto Hanedanlığı, Bizans etkisi altında Romalı kimliğini daha fazla benimsemiş ve kendilerini Batı Roma İmparatorluğu'nun devamı olarak görmüşlerdir. Bizanslaştırıcı unsurlar, Otto Hanedanlığı'nın kültürü ve yönetim anlayışı üzerinde derin etkiler bırakarak Romalılaşma süreçlerini hızlandırmış ve Otto Hanedanlığı'nın Romalı kimliği, Bizans ile olan akrabalık bağları ve imajları üzerinden güçlendirilmiştir.

SUMMARY

This study examines the processes of identity formation among the Ottos, a Saxon kingdom of Germanic origin, in medieval Europe and the Roman identity they sought to achieve in relation to the Byzantine Empire.

In order to gain a deeper understanding of the Romanisation efforts of Otto, a thorough examination was conducted of period sources that provide information on Germanic culture and Byzantine influence, as well as research works that contribute to this subject. The data obtained indicate that the Otto rulers' priorities in the Romanisation process were to legitimise their political and social authority from a religious point of view, and then to expand their empire by consolidating their political leadership with their Roman identity. The Ottos, who were eager to seize any opportunity that presented itself from the moment they began pursuing this goal, maintained a constant and close contact with Byzantium. In particular, during the reigns of Byzantine Emperors Constantine VII and

Nicephorus Phocas II, the attempt at kinship, which was ultimately unsuccessful, was successfully concluded during the reign of Emperor Ioannes I Tzimiskes, thus bringing them one step closer to their goal of Romanisation. The kinship established with Byzantium through Theophano proved to be a significant factor in Otto I's efforts to establish a Roman identity for himself and his dynasty. This was evident in his attempts to gain administrative legitimacy in Western Roman lands. Following this diplomatic marriage, Byzantine imagery became more prominent in Otto's understanding of administration and artistic activities. These results are essential in demonstrating the steps taken by the masses to become legal heirs to the legacy of the Roman Empire, which established a great civilisation.

Otto, who sought to realise his ambition of establishing a kinship with Byzantium through the emissaries he sent to Constantinople, finally achieved this by marrying his son Otto II to the Byzantine princess Theophano during the reign of Emperor Ioannes I Tzimiskes. Theophano represented the inaugural step for the Ottos in their pursuit of a position within the Roman world, a goal that had been a long-standing concern for them. The Ottos, who had consistently prioritised the perception of holiness in their understanding of sovereignty and administration prior to Theophano, began to emphasise the perception of holiness more after their kinship with Byzantium and to appear more prestigious in comparison to their rivals. As the traditions and customs that constituted Byzantium's identity, particularly those pertaining to the visual arts, were transported to Otto's lands with Theophano and subsequently integrated into these territories, the Ottos came to perceive legitimacy as a political as well as an ecclesiastical matter.

Consequently, the Ottos employed their relations with Byzantium as a pivotal strategy in their pursuit of a Roman identity. The Ottos' concept of being Roman was a significant factor in their political, diplomatic, and cultural orientations. Their kinship ties with Byzantium served to reinforce and legitimise their imperial status. The Ottos, under the influence of Byzantium, adopted a more Roman identity and saw themselves as the continuation of the Western Roman Empire. The incorporation of Byzantine elements had a profound impact on Otto culture and administrative practices, accelerating the process of Romanisation. The Otto's Roman identity was reinforced through their kinship ties with Byzantium and their image.

Makale Bilgileri		Article Information	
Etik Kurul Kararı:	Etik kurul kararından muaftır.	Ethics Committee Approval:	Exempt from the Ethics Committee Decision.
Katılımcı Rızası:	Katılımcı yoktur.	Informed Consent:	No participant.
Mali Destek:	Çalışma için herhangi bir kurum veya projeden destek alınmamıştır.	Financial Support:	No financial support from any institution or project.
Çıkar Çatışması:	Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.	Conflict of Interest:	No conflict of interest.
Telif Hakları:	Telif hakkına sebep olacak bir materyal kullanılmamıştır.	Copyrights:	No material subject to copyright is included

KAYNAKÇA

- Althoff, G. (2020). *Rules and rituals in medieval power games: A German perspective*. Leiden: Brill.
- Angerhausen, H. Westerman. (1995). Did Theophano leave her mark on the Ottonian sumptuary arts? A. Davids (Ed.), in *The empress Theophano: Byzantium and the west at the turn of the first millennium* (ss. 244–264). Cambridge: Cambridge University Press.
- Annales Magdeburgenses. (1859). G. H. Pertz (Ed.), In *Monumenta germaniae historica* (Vol. XVI, ss. 105–196). Hannoverae: Impensis Bibliopoli Avlici.
- Bachrach, D. S. (2012). *Warfare in tenth-century Germany*. Boydell & Brewer, Incorporated.
- Béla, T. (1901). *Szájról szájra: A magyarság szálló igéi*. Budapest: Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt.
- Bethmann, D. L. C. (1844). Sigeberti gemblacensis chronographia. G. H. Pertz (Ed.), In *Monumenta germaniae historica* (Vol. VI, ss. 268–374). Hannoverae: Impensis Bibliopoli Avlici Hahniani.
- Bergmann, B. (2010). *Der kranz des kaisers: Genese und bedeutung einer Römischen insignie*. Berlin-New York: De Gruyter.
- Chrysos, E. (2001). Otto der Große aus byzantinischer Sicht. M. Puhle (Ed.), In *Otto der grosse Magdeburg und europa* (ss. 481–488). Mainz: Verlag Philipp von Zabern.
- Ciggaar, K. N., & Hermans, J. M. M. (1985). Byzantium and the west in the tenth century: Some introductory notes. V. D. van Aalst & K. N. Ciggaar (Ed.). In *Byzantium and the low countries in the tenth century: Aspects of art and history in the Ottonian era* (ss. 1–12). A.A. Brediusstichting.
- Constantinus Porphyrogenitus. (1967). *De administrando imperio*. M. Gyula, (Ed.); R. Jenkins (Trans.). Washington, D.C.: Dumbarton Oaks Center For Byzantine Studies.
- Cutler A., & North William. (2007). Word over Image: On the Making, Uses, and Destiny of the Marriage Charter of Otto II and Theophanu. Colum Hourihane (Ed.). In *interactions: artistic intencchange between the eastern and western worlds in the medieval period* (ss.167-187). Princeton University Press.
- Davies, N. (2011). *Avrupa tarihi*. M. A. Kılıçbay (Çev.). Ankara: İmge Kitabevi Yay.
- Davis, R. H. C. (2022). *Orta çağ avrupa tarihi* (R. Şişman, Çev.). İstanbul: Dergâh Yay.
- Diehl, C. (1927). *Byzantine portraits*. New York: A.A. Knopf.
- Eco, U. (2012). *Orta çağ: barbarlar, hristiyanlar, müslümanlar*. L. T. Basmacı (Çev.) İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Garland, L. (2002). *Byzantine empresses: women and power in Byzantium, AD 527-1024*. London: Routledge.
- Gemblacensi, S. (1841). Vita Deoderici Episcopi Mettensis. G. Pertz (Ed.), In *Monumenta germaniae historica IV*. Hannoverae: Impensis Bibliopoli Avlici Hahniani.
- Genç, Ö. (2013). *Birleşik Avrupa'nın mimarı: Şarlman ve Karolenj rönesansı*. Ankara. Lotus Yayınevi.
- Goodacre, H. (1928). *A handbook of the coinage of the Byzantine empire*. London: Spink & Son Ltd.
- Hassall, A. (1908). *Germany in the early middle ages, 476-1250*. Arthur Hassal (Ed.). New York: Longmans.
- Herrin, J. (2020). *Bizans: Bir orta çağ imparatorluğunun şaşırtıcı yaşamı*. İstanbul: İletişim Yay.
- Hrotsvithae. (1902), Opera. (P. Winterfeld Ed.). Berloni: Impensis Bibliopoli Hahniani.
- Jeffreys, E., Haldon, J. F., & Cormack, R. (2008). *The Oxford handbook of Byzantine studies*. Oxford; New York: Oxford University Press.
- Jestice, P. G. (2018). *Imperial ladies of the Ottonian dynasty*. Switzerland: Springer.
- Kaldellis, A. (2024). *The new Roman Empire: A history of Byzantium*. New York: Oxford University Press.
- Kantorowicz, E. H. (2016). *The king's two bodies: A study in medieval political theology*. Princeton-New Jersey: Princeton University Press.

- Kazhdan, A. P., Alice-Mary Maffry Talbot, Cutler, A., Gregory, T. E., & Nancy Patterson Sevcenko. (1991). *The oxford dictionary of Byzantium*. New York: Oxford University Press.
- Krijna Nelly Ciggaar, & Aalst, van. (1985). *The Empress Theophano (972-991)*. A. A. Brediusstichting.
- Lendvai, P. (2003). *The Hungarians: A thousand years of victory in defeat* (A. Major, Trans.). New Jersey: Princeton University Press.
- Leo. (2005). *The History of Leo the Deacon*. A.-M. Talbot & D. F. Sullivan (Trans.). Washington: Library of Congress Cataloging-in-Publication Data.
- Leyser, K. (1994). *Communications and power in medieval europe: The Carolingian and Ottonian centuries* (T. Reuter, Ed.). London and Rio Grande: The Hambledon Pres.
- Leyser, K. (1979). *Rule and conflict in an early medieval society: Ottonian Saxony*. London: E. Arnold.
- Liudprand. (1877). *Liudprandi episcopi cremonensis opera omnia*. E. Dümmler (Ed.), In *Monumentis Germaniae historicis recusa* (2nd ed.). Hannoverae: Impensis Bibliopolii Hahniani.
- Logan, F. D. (2002). *A History of the church in the middle ages*. London: Routledge.
- M. Nicol, D. (1973). Introduction. D. Baker (Ed.), In *Relations between east and west in the middle ages* (ss. 1-3). Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Macdonald, B. (2015). *The holy Roman Empire in prophecy*. USA: Philadelphia Church of God.
- McKitterick, R. (1993). Ottonian intellectual culture in the tenth century and the role of Theophanu. *Early medieval europe*, 2(1), 53-74.
- Maclean, S. (2017). *Ottonian queenship*. New York: Oxford University Press.
- Metropolitan Museum of Art. (n.d.). Plaque with christ receiving Magdeburg Cathedral from emperor Otto I | Ottonian. Retrieved July 16, 2023, from The Metropolitan Museum of Art Erişim adresi: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/170007657> Erişim Tarihi: 10.07.2023.
- Münzkabinett der Staatlichen Museen. (n.d.). Augustus ca.9-14n. Chr. May 28, 2024, from Münzkabinett der Staatlichen Museen Erişim adresi: <https://ikmk.smb.museum/object?lang=en&id=18202597> Erişim Tarihi: 28.05.2024.
- Museum-Digital Smb. (n.d.). Byzanz: Justinus I. und Justinianus I. May 28, 2024, from Museum-Digital Smb Erişim adresi: <https://smb.museum-digital.de/object/148252> Erişim Tarihi: 28.05.2024.
- Posse, O. (Ed.). (1909). *Die siegel der deutschen kaiser und könige Band I*. Dresden: Verlag von Wilhekm Baensch.
- Moltmann, J. (1878). Theophano, die Gemahlin Ottos II., in *Ihrer bedeutung für die politik Ottos I. und Ottos II*. Schwerin: Bärensprung.
- Oblensky, D. (1966). The Empire and its northern neighbours. Hussey, J.M. (Ed.), *The Cambridge medieval history volume IV The Byzantine Empire Part I Byzantium and its Neighbours* içinde (473-517). New York: Cambridge University Press
- Regino (Abbot of Prüm), & Saint Adalbert (Archbishop of Magdeburg). (2009). *History and politics in late Carolingian and Ottonian europe* (S. MacLean, Trans.). Manchester and New York: Manchester University Press.
- Schramm, P. E. (1968). *Kaiser, könige und päpste.: Gesammelte aufsätze zur geschichte des mittelalters*. Stuttgart: Hiersemann.
- Shepard, J. (2003). Marriages towards the millenium. P. Magdalino (Ed.), In *Byzantium in the year 1000* (p. 1-35). Leiden-Boston: Brill.
- Shepard, J. (2008). Western approaches (900-1025). Shepard, J. (Ed.), *The Cambridge history of the Byzantine Empire c.500-1492* içinde (537-559). New York: Cambridge University Press.

- Skyllitzes, J. (2010). *A Synopsis of Byzantine History*. (J. Wortley, Trans.). New York: Cambridge University Press.
- Stafford, P. (1983). *Queens, concubines, and dowagers: The king's wife in the early middle ages*. Athens, Ga. : University of Georgia Press.
- Sverre Bagge. (2002). *Kings, politics, and the right order of the world in german historiography c. 950-1150*. Leiden; Boston: Brill.
- The British Museum. (n.d). Otto I, Holy Roman Emperor. May 28, 2024, from The British Museum Erişim adresi: <https://www.britishmuseum.org/collection/search?agent=Otto%20I,%20Holy%20Roman%20Emperor> Erişim Tarihi: 28.05.2024.
- Thietmar. (1935). Die chronik des bischofs Thietmar von Merseburg und ihre korveier Überarbeitung. R. Holtzman (Ed.), In *Monumenta germaniae historica* (Vol. IX). Berloni: Apvd Widmannos.
- Uhlirz, K. (1895). Über die herkunft der Theophanu, gemahlin kaisers Otto II. K. Krumbacher (Ed.), In *Byzantinische zeitschrift IV* (p. 467–477). Leipzig: Druck und Verlag Von B. G. Teubner.
- Vita Deoderici Episcopi Mettensis Auctore Sigeberto Gemblacensi. (1841). G. H. Pertz (Ed.), In *Monumenta germaniae historica* (Vol. IV, ss. 460–484). Hannoverae: Impensis Bibliopoli Avlici Hahniani.
- Wangerin, L. (2014). Empress Theophanu, sanctity, and memory in early medieval saxony. *Central european history*, 47(4), 716–736.
- Widukind. (1904). *Widukindi monachi corbeiensis rerum gestarum saxonicarum libri tres*. K. A. Kehr (Ed.), Hannoverae: Impensis Bibliopoli Hahniani.
- Wittemore. (2016). Ayasofya camiindeki mozaikler – Türk Tarih Kurumu Başkanlığı. Retrieved July 16, 2023, from ttk.gov.tr Erişim adresi: <https://www.ttk.gov.tr/belgelerle-tarih/ayasofya-camiindeki-mozayikler>
- Wolf, G. (1991). We war Theophanu? E. Anton von & S. Peter (Eds.), In *Kaiserin Theophanu. Begegnung des ostens und westens um die wende des ersten jahrtausends. Gedenkschrift des kölnner schnütgenmuseums zum 1000. Todesjahr der kaiserin* (ss. 385–396). Köln: Das Museum.